

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności”

(COM(2020) 408 final – 2020/0104 (COD))

„Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument Wsparcia Technicznego”

(COM(2020) 409 final – 2020/0103 (COD))

(2020/C 364/18)

Sprawozdawca generalny: **Dimitris DIMITRIADIS**

Wniosek o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 10.6.2020 Parlament Europejski, 17.6.2020
Podstawa prawna	Art. 175 ust. 3 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia na sesji plenarnej	16.7.2020
Sesja plenarna nr	553
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	208/4/4

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje proponowany Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności („instrument”) ⁽¹⁾.

1.2. Oprócz wymiaru gospodarczego wniosek Komisji Europejskiej ma również zasadniczo na celu wspieranie pogłębiania i jednoczenia rodziny europejskiej, ponieważ wzmacnia solidarność i współpracę między państwami członkowskimi.

1.3. Wniosek Komisji Europejskiej stanowi m.in. dowód na to, że Unia Europejska – pod warunkiem istnienia odpowiedniej woli politycznej – jest w stanie skutecznie radzić sobie z poważnymi kryzysami, zapewnić odpowiednie i wiarygodne rozwiązania oraz doprowadzić do niezbędnych i realistycznych kompromisów, przyczyniając się w ten sposób do zdecydowanego promowania ideałów europejskich.

1.4. EKES uważa, że instrument powinien wspierać transformację w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu i gospodarki cyfrowej przy wykorzystaniu środków z instrumentu *Next Generation EU* ⁽²⁾, aby pomóc złagodzić społeczno-ekonomiczne skutki transformacji w regionach, w których będą one najbardziej odczuwalne.

1.5. W świetle kryzysu związanego z COVID-19 potrzeba zrównoważonej, ekologicznej i cyfrowej odbudowy stała się jeszcze pilniejsza, podobnie jak konieczność zapewnienia wsparcia najbardziej narażonym regionom.

⁽¹⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, COM(2020) 408 final, 28.5.2020.

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Budżet UE napędza plan odbudowy Europy”, COM(2020) 442 final.

1.6. EKES wyraźnie już stwierdził, że „opowiada się za silnym związkiem między programem wspierania reform⁽³⁾ a europejskim semestrem”⁽⁴⁾. Dlatego plany przedłożone przez państwa członkowskie powinny dotyczyć głównych wyzwań określonych w europejskim semestrze i być zharmonizowane z zasadami Europejskiego Zielonego Ładu i Europejskiej agendy cyfrowej.

1.7. Konieczna jest szybka i skuteczna koordynacja działań między Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim i Radą Europejską, aby uniknąć opóźnień, które zagroziłyby osiągnięciu celów instrumentu.

1.8. Niezbędna jest natychmiastowa i kompleksowa reakcja państw członkowskich ze względu na krótki czas, w którym należy przygotować i zrealizować różne plany projektów.

1.9. EKES sądzi, że ważne jest, by państwa członkowskie ściśle współpracowały z Komisją Europejską w celu zatwierdzenia, monitorowania i zapewnienia pomyślnego ukończenia planów projektów przedłożonych w ramach instrumentu.

1.10. Plany powinny zapewniać bezpośrednie wsparcie finansowe małym i średnim przedsiębiorstwom.

1.11. EKES uważa, że bardzo ważne jest, by wszystkim zapowiedzianym środkom, zwłaszcza tym, które zapewniają wsparcie finansowe, towarzyszyły jasne i przyjazne dla przedsiębiorstw informacje na temat rodzaju wsparcia, sposobu, w jaki MŚP mogą skutecznie uzyskać dostęp do różnych istniejących instrumentów finansowych UE, podmiotów, z którymi mogą skontaktować się na szczeblu UE w razie pytań, a także tego, kim są krajowe organy odpowiedzialne za rozdział funduszy, kim są krajowe podmioty, do których mogą zwrócić się MŚP, jaka jest rola banków krajowych i jakie są ich obowiązki.

1.12. Składanie, zatwierdzanie, monitorowanie i ukończenie projektów można przyspieszyć poprzez aktywne zaangażowanie firm konsultingowych z sektora prywatnego posiadających globalne doświadczenie w odpowiednich obszarach.

1.13. EKES podkreśla raz jeszcze potrzebę wymiany najlepszych praktyk w UE i przyspieszenia biurokratycznych procesów dotyczących przydziału i wypłat dostępnych środków, a Komisja Europejska powinna udzielać koniecznego wsparcia technicznego⁽⁵⁾.

1.14. Rola i poglądy partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego powinny zostać uwzględnione w planach przedkładanych przez państwa członkowskie. W szczególności EKES apelował już o bardziej aktywną rolę zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w uzyskaniu „konsensusu między Komisją Europejską a państwami członkowskimi w zakresie kształtu, jaki mają przyjąć reformy”⁽⁶⁾.

1.15. Instrument Wsparcia Technicznego może stanowić skuteczne uzupełnienie pakietów środków zaproponowanych przez Komisję w celu zaradzenia skutkom gospodarczym pandemii COVID-19.

2. Wprowadzenie i uwagi ogólne

2.1. Celem zaproponowanego instrumentu jest promowanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii poprzez zwiększanie odporności i zdolności dostosowawczych państw członkowskich, łagodzenie wpływu kryzysu na sytuację społeczną i gospodarczą oraz wspieranie ekologicznej i cyfrowej transformacji zmierzającej do osiągnięcia do 2050 r. Europy neutralnej dla klimatu. Przyczyni się to do odbudowy potencjału wzrostu gospodarczego w państwach członkowskich podczas wychodzenia z kryzysu związanego z COVID-19, pozwoli wesprzeć tworzenie miejsc pracy i zrównoważony wzrost.

2.2. W ramach instrumentu zapewniane będzie bezzwrotne wsparcie finansowe i pożyczki, aby pomóc krajom – zwłaszcza tym o niższych dochodach na mieszkańca i wysokim bezrobociu – w skutecznym eliminowaniu poważnych skutków gospodarczych pandemii.

2.3. Pożyczki będą odgrywać rolę uzupełniającą wobec wsparcia bezzwrotnego i będą miały długi termin zapadalności oraz korzystne stopy oprocentowania stosowane w Unii.

⁽³⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji, COM(2018) 387 final.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 121.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 237 z 6.7.2018, s. 53.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 121.

2.4. Pandemia COVID-19 jest przełomowym globalnym kryzysem zdrowotnym naszych czasów, który według danych na dzień 12 czerwca 2020 r. spowodował ponad 420 000 zgonów⁽⁷⁾. COVID-19 oznacza znacznie więcej niż kryzys zdrowotny – ogromne skutki społeczno-gospodarcze na całym świecie, których skalę wciąż trudno ocenić. Zgodnie z najnowszym raportem Banku Światowego „Global Economic Prospects” na temat gospodarki światowej (czerwiec 2020 r.) wstrząs spowodowany pandemią COVID-19 przyniesie najgłębszą globalną recesję od czasu II wojny światowej.

2.5. Oczekuje się, że gospodarka światowa skurczy się o 5,2 % w 2020 r., czyli około trzy razy bardziej niż w wyniku globalnego kryzysu finansowego w latach 2008–2009. Wśród gospodarek rozwiniętych oczekuje się, że realne stopy wzrostu PKB w 2020 r. wyniosą odpowiednio - 6,1 % w USA i - 9,1 % w strefie euro. Jak wyraźnie stwierdzono w raporcie Banku Światowego z czerwca 2020 r.⁽⁸⁾: „Biorąc pod uwagę, że w tym roku ponad 90 % rynków wschodzących i gospodarek rozwijających się doświadczy spadku dochodów na mieszkańca, wiele milionów ludzi prawdopodobnie ponownie popadnie w ubóstwo”.

Konsekwencje gospodarcze wstrząsu spowodowanego COVID-19 obejmują⁽⁹⁾:

- 1) zwiększenie niepewności, co skłania do zapobiegawczego gromadzenia oszczędności;
- 2) ograniczenie konsumpcji;
- 3) spadek zainteresowania produktywnymi inwestycjami;
- 4) wzrost bezrobocia, które częściowo będzie prawdopodobnie trwałe;
- 5) spadek wolumenu światowego handlu, a także znaczne zakłócenia globalnych łańcuchów dostaw;
- 6) spadek cen towarów (zwłaszcza ceny ropy), co sprawia, że finansowanie rachunków bieżących eksporterów towarów tradycyjnych jest szczególnie trudne;
- 7) gwałtowny wzrost wymaganych premii z tytułu ryzyka w przypadku posiadania ryzykownych aktywów.

2.6. Obecnie powszechnie wiadomo, że środki mające pomóc w rozwiązaniu kryzysu zdrowotnego mogą pogłębić kryzys gospodarczy i odwrotnie. Spłaszczenie krzywej pandemii nieuchronnie powoduje wznoszenie krzywej recesji makroekonomicznej i zagrożenie wszystkich łańcuchów dostaw, również tych mających kluczowe znaczenie dla przetrwania ludzi (żywność i medycyna). Jeśli skutki pandemii będą nadal rosły, mogą wystąpić kryzysy finansowe skutkujące załamaniem akcji kredytowej, dłuższą globalną recesją i spowolnieniem ożywienia gospodarczego. Jak stwierdzono w raporcie Banku Światowego „Global Economic Prospects” z czerwca 2020 r., „rosnące poziomy zadłużenia sprawiły, że światowy system finansowy jest bardziej podatny na napięcia na rynku finansowym”.

2.7. W związku z tym istnieje potrzeba pilnej interwencji finansowej na dużą skalę, aby ograniczyć gospodarcze konsekwencje ostatniego kryzysu i sprawić, by gospodarki państw członkowskich były bardziej odporne i lepiej przygotowane na przyszłość.

2.8. Priorytety gospodarcze powinny być następujące:

- 1) ważne jest zapewnienie, aby pracownicy utrzymali zatrudnienie, nawet jeśli są poddawani kwarantannie lub zmuszeni do pozostania w domu;
- 2) rządy powinny przekazywać wsparcie finansowe instytucjom publicznym i prywatnym, które wspierają szczególnie narażone grupy obywateli;
- 3) należy chronić MŚP przed bankructwem (potrzeba przekazywania środków finansowych podatników na wsparcie dużych przedsiębiorstw niefinansowych jest znacznie mniej oczywista);

⁽⁷⁾ <https://ourworldindata.org/grapher/total-deaths-covid-19>

⁽⁸⁾ Bank Światowy, „Global Economic Prospects”, czerwiec 2020 r.

⁽⁹⁾ Koundouri, P., dokument roboczy, Uniwersytet Ekonomii i Biznesu w Atenach, 2020 r.

- 4) potrzebne będą polityki wspierające system finansowy w miarę narastania kredytów zagrożonych;
- 5) należy przyjąć pakiety fiskalne adekwatne do spadku PKB w związku z kryzysem.

2.9. Komisja obecnie proponuje wykorzystać wzmocniony budżet UE, aby pomóc naprawić bezpośrednie szkody gospodarcze i społeczne spowodowane przez pandemię COVID-19, rozpocząć odbudowę i przygotować lepszą przyszłość dla następnego pokolenia. Aby zagwarantować, że odbudowa będzie zrównoważona, równa, sprzyjająca włączeniu społecznemu i sprawiedliwa dla wszystkich państw członkowskich, Komisja Europejska proponuje utworzenie nowego instrumentu na rzecz odbudowy, *Next Generation EU*, w ramach silnego, nowoczesnego i odnowionego długoterminowego budżetu UE. Sztandarowym elementem *Next Generation EU* jest Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności⁽¹⁰⁾.

3. Główne zasady Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Instrumentu Wsparcia Technicznego

3.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje i popiera proponowany Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Instrument Wsparcia Technicznego, których celem jest udzielenie wsparcia finansowego na dużą skalę na inwestycje publiczne i reformy, zwłaszcza w obszarze ekologicznej i cyfrowej transformacji, mające nie tylko zwiększyć odporność gospodarek państw członkowskich i lepiej przygotować je na przyszłość, ale również pomóc im szybciej i skuteczniej pokonać konsekwencje pandemii.

3.2. EKES jest głęboko zaniepokojony wpływem pandemii na gospodarkę w państwach członkowskich, zwłaszcza wzrostem bezrobocia, które w niektórych krajach na południu UE sięga nawet 33 % wśród młodych ludzi, oraz wzrostem ubóstwa.

3.3. EKES zgadza się, że pandemia wydaje się stanowić „najgorszy wstrząs gospodarczy od czasów wielkiego kryzysu, który ma niszczycielskie konsekwencje dla milionów naszych obywateli i przedsiębiorstw, a także może potencjalnie pogłębić nierówności gospodarcze i społeczne oraz stworzyć ryzyko wielkiej fragmentacji”⁽¹¹⁾.

3.4. EKES podkreślił już, że niedawny rozwój gospodarczy „nie pojawił się w równej mierze w całej UE i strefie euro oraz że proces konwergencji pozostaje niezadowolający. Ponadto kwestia zrównoważoności pozostaje coraz bardziej złożonym wyzwaniem dla UE”⁽¹²⁾.

3.5. EKES uważa, że: „Integracja europejska znalazła się na rozstaju dróg. Z ostatniego, długotrwałego kryzysu gospodarczego i głębokich blizn społecznych, które pozostawił po sobie w szeregu państw członkowskich, wynika, że brak konwergencji gospodarczej i społecznej między państwami członkowskimi i regionami stanowi zagrożenie dla politycznej trwałości projektu integracji europejskiej i wszystkich związanych z nim korzyści dla obywateli europejskich”⁽¹³⁾.

3.6. Zdaniem EKES-u „w parze z tymi inicjatywami powinno iść podniesienie konkurencyjności gospodarki europejskiej, czyli jej zdolności zwiększenia wydajności i podwyższenia poziomu życia w zrównoważony sposób z zachowaniem neutralności klimatycznej, również za pomocą badań, rozwoju oraz lepszych i szerszych umiejętności dla siły roboczej”⁽¹⁴⁾.

3.7. EKES uważa, że: „Polityką powinno kierować dążenie do rozwoju odporności gospodarczej i odporności rynku pracy wraz z zapewnieniem stabilności gospodarczej, społecznej, środowiskowej i instytucjonalnej, co zwiększy pozytywną konwergencję i sprawiedliwość w procesie przestawiania się na gospodarkę neutralną dla klimatu – czyli taką, w której emisja i absorpcja gazów cieplarnianych się bilansują – a jednocześnie umożliwi sprostanie wyzwaniom związanym z cyfryzacją i zmianą demograficzną”⁽¹⁵⁾. Ponadto EKES popiera wezwanie, by Unia Europejska zobowiązała się do osiągnięcia neutralności emisyjnej do 2050 r. i odpowiednio dostosowała cel dotyczący poziomu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. W sprawozdaniu Programu Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska (UNEP) w sprawie rozbieżności między potrzebami a perspektywami w zakresie redukcji emisji z 2019 r. wskazano, że aby ograniczyć globalne ocieplenie do 1,5 °C, należy zmniejszyć emisje w skali ogólnoswiatowej o 7,6 % rocznie, począwszy od chwili obecnej. Przekłada się to na globalny cel zmniejszenia emisji o co najmniej 68 % do 2030 r.

⁽¹⁰⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, COM(2020) 408 final, 28.5.2020.

⁽¹¹⁾ Uwagi komisarza Gentiloniego na konferencji prasowej na temat Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, komunikat prasowy Komisji Europejskiej, 28 maja 2020 r.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 106.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 23.

⁽¹⁴⁾ Idem.

⁽¹⁵⁾ Idem.

3.8. W związku z tym EKES zgadza się, że głównym celem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności powinno być:

- 1) promowanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w Unii,
- 2) łagodzenie wpływu kryzysu na sytuację społeczną i gospodarczą; oraz
- 3) wspieranie transformacji ekologicznej i cyfrowej zmierzającej do osiągnięcia do 2050 r. Europy neutralnej dla klimatu, a tym samym przyczynianie się do odbudowy potencjału wzrostu gospodarczego w państwach członkowskich podczas wychodzenia z kryzysu związanego z COVID-19, sprzyjanie tworzeniu miejsc pracy i wspieranie zrównoważonego wzrostu.

3.9. EKES pragnie podkreślić, że inwestycje i reformy powinny koncentrować się na wyzwaniach i potrzebach inwestycyjnych związanych z transformacją cyfrową i ekologiczną, co zagwarantuje trwałą odbudowę.

3.10. Obecnie powszechnie uznaje się, że ekologiczne strategie stymulacyjne mają przewagę nad tradycyjnymi bodźcami fiskalnymi, a polityki pozytywne pod względem klimatu również mają korzystniejsze cechy gospodarcze. Projekty budownictwa ekologicznego, takie jak modernizacja izolacji lub infrastruktura energii odnawialnej, mogą zapewnić większy efekt mnożnikowy ze względu na obniżone długoterminowe koszty energii i wpływ na całą gospodarkę.

3.11. EKES zgadza się, że oprócz przekazywania funduszy na zwalczanie epidemii i na odpowiednie badania biomedyczne oraz inwestowania w bezpieczeństwo granic, bezpieczne podróżowanie i bezpieczny handel, obecnie nadszedł czas, aby instytucje finansowe i rządy ukierunkowały działania również na inne obszary. A mianowicie: przyjęły unijną systematykę dotyczącą zrównoważonego rozwoju (2019 r.), podejmowały działania mające na celu wycofanie paliw kopalnych poprzez wdrożenie istniejących technologii energii odnawialnej, przekierowywały dotacje z paliw kopalnych na projekty dotyczące ekologicznej i inteligentnej infrastruktury wspierającej łagodzenie zmiany klimatu i adaptację, inwestowały w niskoemisyjne gospodarki o obiegu zamkniętym, wspierały przechodzenie z rolnictwa przemysłowego na regeneracyjne i inwestowały w bezpieczeństwo żywnościowe, promowały europejskie łańcuchy dostaw, redukowały potrzeby transportowe i maksymalnie wykorzystywały rewolucję cyfrową, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa sieci informacyjno-komunikacyjnych⁽¹⁶⁾.

3.12. EKES zgadza się z Międzynarodową Agencją Energetyczną, że przechodzenie na czystą energię może pomóc ożywić europejską gospodarkę dzięki ambitnemu programowi tworzenia miejsc pracy i celom związanym ze zmianą klimatu poprzez modernizację systemów energetycznych. Biorąc pod uwagę, że rządy bezpośrednio lub pośrednio przyczyniają się do ponad 70 % globalnych inwestycji energetycznych, ich działania w czasach kryzysu mają znaczenie większe niż kiedykolwiek wcześniej. Ramy polityczne mogą aktywnie ukierunkowywać inwestycje związane z energią na bardziej zrównoważoną ścieżkę, jednocześnie sprawiając, że efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i magazynowanie energii będą kluczowe dla ożywienia gospodarczego. Należy priorytetowo traktować programy stymulacyjne w sektorze energetyki w celu wspierania istniejącej siły roboczej, tworzenia nowych miejsc pracy i ograniczania emisji. Międzynarodowa Agencja Energetyczna⁽¹⁷⁾ radzi: „Opieraj się na tym, co już masz – i myśl na dużą skalę”. Najłatwiej jest zwiększyć zasięg polityk z już istniejącymi strukturami prawnymi i instytucjonalnymi.

3.13. EKES w pełni zgadza się, że Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ustanowiony na mocy omawianego rozporządzenia powinien przyczynić się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i zrównoważenia środowiskowego oraz do osiągnięcia ogólnego celu dotyczącego przeznaczania 25 % wydatków budżetowych UE na wspieranie celów klimatycznych.

3.14. EKES jest głęboko przekonany, że instrument powinien opierać się głównie na zapewnianiu bezzwrotnego wsparcia finansowego, aby pomóc krajom – zwłaszcza tym o niższych dochodach na mieszkańca i wysokiej stopie bezrobocia – w skutecznym eliminowaniu poważnych skutków gospodarczych pandemii, podczas gdy pożyczki powinny odgrywać jedynie uzupełniającą rolę w stosunku do bezzwrotnego wsparcia i mieć długi termin zapadalności oraz korzystne stopy oprocentowania stosowane w Unii.

⁽¹⁶⁾ Koundouri, P., *Never Waste a Good Crisis: For a Sustainable Recovery from COVID-19*, kwiecień 2020 r.

⁽¹⁷⁾ Międzynarodowa Agencja Energetyczna: <https://www.iea.org/>.

3.15. EKES popiera zamiar Komisji wykorzystania pełnej mocy budżetu UE w celu uruchomienia inwestycji i skoncentrowania wsparcia finansowego na działaniach przeprowadzanych w kluczowych pierwszych latach odbudowy poprzez wspólne przyjęcie nadzwyczajnego Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy o wartości 808 984,090 mln EUR (w cenach bieżących) oraz wzmocnionych wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021–2027.

3.16. EKES apeluje „o kontynuowanie skutecznych reform strukturalnych idących w parze z właściwie ukierunkowanymi strategiami inwestycyjnymi”⁽¹⁸⁾.

3.17. EKES popiera ustanowienie odrębnego Instrumentu Wsparcia Technicznego, który byłby dostępny dla wszystkich państw członkowskich jako następcą Programu wspierania reform strukturalnych (SRSP)⁽¹⁹⁾.

4. Przygotowanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, przedkładanie, ocena i terminy

4.1. EKES uważa, że środki w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności należy jak najszybciej rozdzielić między państwa członkowskie, które z kolei powinny je efektywnie wykorzystać, aby zmaksymalizować korzyści płynące z tego instrumentu.

4.2. Państwa członkowskie powinny przygotować krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności zawierające program reform i inwestycji na kolejne cztery lata.

4.3. Zdaniem EKES-u plany te powinny uwzględniać główne wyzwania, przed którymi stoją państwa członkowskie, określone w europejskim semestrze w takich obszarach jak konkurencyjność, produktywność, edukacja i umiejętności, zdrowie, zatrudnienie oraz spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna. Powinny również zapewnić, aby te inwestycje i reformy odpowiednio koncentrowały się na wyzwaniach związanych z ekologiczną i cyfrową transformacją w celu wsparcia tworzenia miejsc pracy i trwałego wzrostu oraz zwiększenia odporności Unii.

4.4. EKES uważa, że konieczne jest wzmocnienie obecnych ram udzielania wsparcia małym i średnim przedsiębiorstwom oraz zapewnienie im bezpośredniego wsparcia finansowego za pomocą innowacyjnego narzędzia, aby uchronić je przed bankrutem.

4.5. Bardzo ważne jest, by wszystkim zapowiadzanym środkom, zwłaszcza tym, które zapewniają wsparcie finansowe, towarzyszyły jasne i przyjazne dla przedsiębiorstw informacje na temat rodzaju wsparcia, sposobu, w jaki MŚP mogą skutecznie uzyskać dostęp do różnych istniejących instrumentów finansowych UE, podmiotów, z którymi mogą skontaktować się na szczeblu UE w razie pytań, a także tego, kim są krajowe organy odpowiedzialne za rozdział funduszy, kim są krajowe podmioty, do których mogą zwrócić się MŚP, jaka jest rola banków krajowych i jakie są ich obowiązki. itd.

4.6. EKES jest zdania, że podczas tego procesu należy poważnie traktować rolę i poglądy partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

4.7. EKES zasugerował już „wprowadzenie zasady, zgodnie z którą nie należy przekazywać finansowania państwu członkowskiemu, jeśli nie wprowadziło ono w pełni zasady partnerstwa z prawdziwym zaangażowaniem partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego podczas podejmowania decyzji w sprawie wieloletnich pakietów zobowiązań do przeprowadzenia reform⁽²⁰⁾. Wprowadzenie zasady partnerstwa ma nadrzędne znaczenie dla przeprowadzania opartych na dowodach reform, które będą powiązane z rzeczywistą sytuacją gospodarek każdego państwa członkowskiego”⁽²¹⁾.

4.8. EKES zgadza się, że Komisja powinna oceniać plany na podstawie przejrzystych kryteriów, w szczególności takich jak: czy plan umożliwi skuteczne sprostanie wyzwaniom zidentyfikowanym w **procesie europejskiego semestru**, czy przyczynia się do wzmocnienia potencjału wzrostu oraz odporności gospodarczej i społecznej państwa członkowskiego oraz do zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej; czy plan zawiera środki, które są istotne dla ekologicznej i cyfrowej transformacji; oraz czy szacowane koszty przedstawione przez państwo członkowskie są rozsądne i wiarygodne oraz współmierne do oczekiwanego wpływu na gospodarkę.

4.9. Zdaniem EKES-u przy przydziale środków należy uwzględniać również kryteria konwergencji⁽²²⁾.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 106.

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/825 z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie utworzenia Programu wspierania reform strukturalnych na lata 2017–2020 oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013 i (UE) nr 1305/2013 (Dz.U. L 129 z 19.5.2017, s. 1).

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 74 z 14.3.2014, s. 1).

⁽²¹⁾ Dz.U. C 237 z 6.7.2018, s. 53.

⁽²²⁾ Idem.

4.10. EKES uważa za uzasadnione stwierdzenia, że:

- 1) należy przyspieszyć do końca 2024 r. wsparcie finansowe i odpowiednie działania podejmowane przez państwa członkowskie w ramach instrumentu; jeżeli chodzi o bezzwrotne wsparcie finansowe, przynajmniej 60 % całkowitej kwoty należy udostępnić do końca 2022 r.;
- 2) państwa członkowskie powinny przedłożyć plany odbudowy i zwiększania odporności najpóźniej do dnia 30 kwietnia w formie oddzielnego załącznika do krajowego programu reform;
- 3) państwa członkowskie powinny być w stanie przedłożyć projekt planu wraz z projektem budżetu na następny rok w dniu 15 października poprzedniego roku;
- 4) Komisja i państwa członkowskie powinny w pozostałych latach po 2024 r. do końca obowiązywania WRF (2027 r.) skupić się na wspieraniu realizacji odpowiednich działań w terenie i na osiągnięciu zakładanej odbudowy w odnośnych sektorach gospodarczych i społecznych oraz na promowaniu odporności i konwergencji.

4.11. EKES podkreśla potrzebę zapewnienia wystarczającego czasu na skuteczne wdrożenie i osiągnięcie celów projektu dotyczącego instrumentu. Ponadto wskazuje na niebezpieczeństwo, że jeżeli krótki okres wdrażania planu będzie miał więcej zwolenników, to ostatecznie nie uda się zrealizować wytyczonych w nim celów.

4.12. EKES podkreśla konieczność szybkiej i skutecznej koordynacji działań między Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim i Radą Europejską, aby uniknąć opóźnień, które zagroziłyby osiągnięciu celów instrumentu. Niezbędna jest również natychmiastowa i kompleksowa reakcja państw członkowskich, biorąc pod uwagę krótki czas, w którym należy przygotować i zrealizować różne plany projektów. Państwa członkowskie powinny ściśle współpracować z Komisją Europejską w celu zatwierdzenia, monitorowania i zapewnienia pomyślnego ukończenia planów projektów przedłożonych w ramach instrumentu. Składanie, zatwierdzanie, monitorowanie i ukończenie projektów można przyspieszyć poprzez aktywne zaangażowanie firm konsultingowych z sektora prywatnego posiadających globalne doświadczenie w odpowiednich obszarach.

4.13. EKES podkreśla raz jeszcze potrzebę wymiany najlepszych praktyk w UE i przyspieszenia biurokratycznych procesów dotyczących przydziału i wypłat dostępnych środków, a Komisja Europejska powinna udzielać koniecznego wsparcia technicznego⁽²³⁾.

5. Instrument Wsparcia Technicznego

5.1. EKES popiera stabilne reformy strukturalne ukierunkowane na rozwój społeczny i gospodarczy, w tym budowanie zdolności instytucjonalnych w celu poprawy jakości administracji. Takie reformy powinny być dostosowane do poszczególnych krajów i powiązane ze wsparciem demokratycznym oraz należy unikać w nich uniwersalnego podejścia do wszystkich państw członkowskich⁽²⁴⁾.

5.2. EKES zgadza się, że Instrument Wsparcia Technicznego powinien mieć na celu towarzyszenie władzom krajowym wnioskującym państw członkowskich na wszystkich etapach lub w określonych fazach procesu reform.

5.3. EKES podkreśla, że Instrument Wsparcia Technicznego powinien wspierać organy państwa członkowskiego w ich wysiłkach zmierzających do opracowania reform zgodnie z ich priorytetami oraz zwiększenia ich zdolności do opracowywania i wdrażania reform i strategii, a także umożliwiać im korzystanie z dobrych praktyk i przykładów ich partnerów.

5.4. EKES zgadza się, że Instrument Wsparcia Technicznego może stanowić skuteczne uzupełnienie pakietów środków zaproponowanych przez Komisję w celu zaradzenia skutkom gospodarczemu pandemii COVID-19.

Bruksela, dnia 16 lipca 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽²³⁾ Idem.

⁽²⁴⁾ Idem.